

Tað almenna átti at nýtt meiri pening til gransking av krabbameinssjúkum

Tekst og myndir:
Jan Muller

— *hetta kann minka um tær stóru útreiðslurnar til viðgerð umframt at minka um tey mongu óhepnu sálarligu og líkamligu árinini av hesum sjúkum. Hetta heldur Peter Ebbesen, yvirlækni og leiðari av »Kræftforskningsinstituttet« í Århus. Hann hevur júst verið í Føroyum í arbeiðs-ørindum og tosaði Sosialurin við hann, áðrenn hann fór aftur til Danmarkar*

I dag fer fram rættiliga umfevandi gransking av krabbameinssjúkum um allan heim. Serstakliga er tað í vestanlondunum og í USA, at nógv verður gjørt við slíka gransking.

I Danmark fer fram eitt stórt granskingararbeiði á teimum báðum krabbameinsgranskingarstovnum í Århus og í Keypmannahavn. Harafturat kemur øll tann gransking, sum er á sjúkrahúsum og øðrum stovnum.

Sosialurin spurdi Peter

Ebbesen, leiðara á »Kræftforskningsinstituttet« í Århus, sum júst hevur vitjað í Føroyum, hvør gransking i dag fer fram í samband við krabbameinssjúkum.

Uppruni og viðgerð

Hann sigur, at ein rættiliga stórur partur av hesum granskingararbeiði snýr seg um at kanna okkara kromosomur, har arvegeinleikarnir sita. Hetta er

so stórt óki at kanna, at vit ikki í næstu framtíð kunnu vænta okkum eitt heilt konkret og itókiligt úrslit, ið gevur okkum svar uppá flestu ivaspurningar eitt nú í samband við krabbameinssjúkum.

— Skulu vit harafturat móti tosa um gransking, sum kann geva skjót úrslit, sigur Peter Ebbesen, tá er tað sjálv viðgerðin av krabbameinssjúklingum, sum vit skulu eygleiða. Tvs. tann medisinska (kemoterapi) viðgerðin av krabbameinssjúklingum — sum verður givin aftaná skurd og strálviðgerð. Tað er helst henda gransking, sum fer at geva okkum flestu úrslit í næstu framtíð.

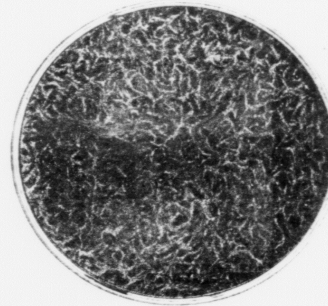
Viðgerðin skal gerast betri

A krabbameinsgranskingarstovnum í Århus hava tey valt at arbeiða við gransking i samband við viðgerð av sjúklingum — sonevndari eksperimentiellari viðgerð, sum um ikki so langa tíð fer at koma sjúklingunum til góðar.

Peter Ebbesen sigur í hesum viðfangi, at tað m.a. kann verða gott at kanna, um vanliga viðgerðin við röntgenstráling

kann gerast enn betri og um tann medisinska viðgerðin kann gerast betri osfr.

Her eru so fleiri møguleikar at gera tær neyðugu kanningarnar, eitt nú við at granska krabbameinskyknur, aftaná at tær eru tiknar burt undir eini skurdviðgerð. Tá er møgulegt at brúka ymisk medisinska evni at drepa hesar kyknur við. Endamálið við hesum er m.a. at finna fram til, hvønn heilivág ein sjúklingur við krabba-

Granskarar hava funnið fram til evnið INTERFERON, ið visir seg at kunna nýtast móti krabbavøkstri. Myndin til høgru visir ein kyknuhóp aftaná eitt virusalóp

Allar kyknurnar eru deyðar. Til vinstru siggja vit ein kyknuhóp sum hevur fingið interferonviðgerð undan einum virusalópi. Tær liva allar eftir alópið

vøkstri hevur brúk fyri og ikki.

I dag er tað so, at vit hava ikki nóg góðan kunnsleika til, um tey medisinsku evnini krabbasjúklingar fáa, kunnu leika ella ikki. Mong av hesum evnum eru ótespilig fyri menniskju, og tí hevði verið gott at vita, hvørji av teimum veruliga kunnu hjálpa, sigur Peter Ebbesen.

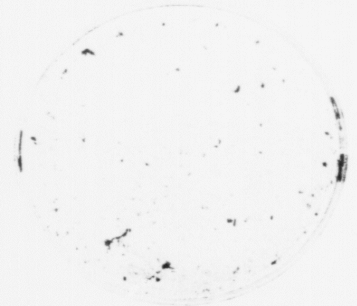
Hann visir í hesum sambandi á, at teir í Århus koma at arbeiða meira á tí klíniska okinum, meðan teir í Keypmannahavn koma at arbeiða meira við orsökunum til krabbavøkstur. Sjálvandi ber tað tó ikki heilt til at skilja orsök og viðgerð frá hvørji um øðrum.

Danmark letur titið i mun til onnur vestanlond

Hvussu nógv munar danska granskingin innan

Peter Ebbesen, yvirlækni: — Føroyar kunnu hava ein tyðandi leiklut i granskingini av krabbameinssjúkum

krabbameinssjúkum i mun til samlaðu granskingina i heiminum spurdu vit Peter Ebbesen.

Til tað sigur hann, at sammett við øll heimsins lond, so liggja danir frammarliga, men verður bert hugsað um vestanlondini og USA, tá er danski parturin i hesum granskingararbeiði rættiliga litil. Hvat viðvíkur danska fólkinum sum so, so verður tó rættiliga nógvur peningur latin til gransking gjøgnum Kræftens Bekæmpelse. Frá almennari síðu harafturimóti verður ikki sett so nógv av til slíka gransking.

— Heldur tú, at tað almenna i størri mun átti at sett pening av til gransking av krabbameinssjúkum?

— Nú eri eg sjálvsagt ein partur i málinum, men eg haldi, at tað almenna átti at brúkt meiri pening til hesa gransking. Umframt at siggja, hvussu nógvur ótti er knýttur at

krabbameinssjúkum, so átti tað almenna eisini at kunna sæð hetta út frá tí sjónarmiði, at tað árliga verða nýttar 1500 mill. kr. til viðgerð av slíkum sjúkum. Eg meini, at ein meiri umfatandi gransking kundi minkað um útreiðslurnar til viðgerð.

Peter Ebbesen visir annars til, at i USA letur tað almenna 8 ferðir meira pening pr. íbúgva til gransking av krabbasjúkum enn t.d. i Danmark. Harafturimóti verður ikki so nógv latið frá privatum i USA til slíka gransking.

Sovjet eftirbátur

— Hvussu er støðan eystanfyri i Sovjetsamveldinum á hesum óki?

— Nú er tað so, at sambandið til eystanlondini yvirhøvur er vónaligt. Tað er tó ikki bert tí, at vit ikki skilja russiskt. Russarar skriva eisini i tíðarrit á bretskum máli. Men sjálvt um ein royndir at hava tað

I dag fer nógv gransking av krabbameinssjúkum fram á ávisum privatum og almennum stovnum. Men eisini á sjúkrahúsum arbeiða lækarnir við at granska. Á myndini siggja vit sjúkrahúsið i Herlev i Danmark

